

مسئولیت مدنی سازمان‌های خدمات شهری برای فضا سازی جانبازان و معلولین

جمال جهان بخشی

www.ketab.ir

نشر آناپنا

سرشناسه: جهانبخشی، کمال، ۱۳۶۶-

عنوان قراردادی: ایران، قوانین و احکام--iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: مسئولیت مدنی سازمان های خدمات شهری برای فضا سازی جانبازان و معلولین / کمال جهانبخشی؛ [برای] اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان کهگیلویه و بویراحمد.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات آپنا، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۸۸-۷۴-۵

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر با حمایت مدیریت ادبیات و تاریخ دفاع مقدس اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان کهگیلویه و بویراحمد منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. [۲۲۱] - ۲۲۸.

موضوع: معلولان -- ایران -- حقوق مدنی -- Iran -- Civil rights -- People with disabilities -- مسوولیت (حقوق) -- ایران --

Iran -- Liability (Law) -- شهرداری -- ایران -- جنبه های اجتماعی -- Iran -- Social aspects -- Municipal government --

فضاهای عمومی و معلولان -- ایران -- Iran -- Barrier-free design -- Public spaces -- معلولان -- ایران -- خدمات -- People --

with disabilities -- Services for --

شناسه افزوده: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان

کهگیلویه و بویراحمد

شناسه افزوده: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان

کهگیلویه و بویراحمد، مدیریت ادبیات و تاریخ دفاع مقدس

رده بندی کنگره: KMH۱۵۳۲

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۵۵۱۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۹۵۱۷۰۱

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

اداره کل حفظ آثار و نشر
ارزش های دفاع مقدس استان
کهگیلویه و بویراحمد

نشر آپنا

مسئولیت مدنی سازمان های خدمات شهری برای فضا سازی جانبازان و معلولین

کمال جهانبخشی

صفحه آرا: موسی حسینی

طراح جلد: مزگان اعتصامی

شمارگان: ۲۰۰ جلد

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱

چاپ: مهرگان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۸۸-۷۴-۵

صد و بیست هزار تومان

این اثر با حمایت مدیریت ادبیات و تاریخ دفاع مقدس اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس استان کهگیلویه و بویراحمد منتشر شده است.

نشانی: تهران/ خیابان آزادی/ ابتدای خوش شمالی/ پلاک ۹/ طبقه ۱/ واحد ۵

تلفن: ۰۹۱۲۵۲۷۲۸۵۸/۰۹۲۱۳۲۵۲۸۵۸/۰۲۱۶۴۳۳۱۳۱

ایمیل: anapananashr@gmail.com

اینستاگرام: @anapanabook

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۵
فصل اول: تعریف معلول و معلولیت و وظایف در قبال جانبازان و معلولین	۱۵
مقدمه	۱۷
شرح و بیان موضوع	۱۹
اهمیت و ضرورت توجه به مسئله سلامت و امنیت جانبازان و معلولین	۲۵
تعریف معلول	۳۲
تعریف معلولیت	۳۳
فضاسازی مناسب	۳۴
تعریف حقوقی معلول	۳۵
مفهوم مناسب سازی محیط زندگی معلول	۳۷
تعریف مسئولیت مدنی	۳۹
شهرداری	۳۹
مسئولیت حقوقی شهرداری	۴۰
حمایت حقوقی و قضایی از معلولان در نظام حقوقی ایران	۴۰
تعهدات ایران نسبت به رعایت مفاد کنوانسیون حقوق اشخاص معلول	۴۱
مناسب سازی و قانون اساسی	۴۳
توانبخشی اجتماعی و نبود خدمات شهری	۴۴

مشکلات معلولان در فضای شهری	۵۴
شاخص‌های شهر دوستدار معلولان	۴۶
مناسب سازی معابر عمومی برای افراد معلول جسمی حرکتی	۴۷
پیاده‌روها	۴۸
سیستم حمل و نقل	۵۱
مهم ترین مقررات در زمینه کیفیت دسترسی معلولین به حمل و نقل	۵۲
مناسب سازی اماکن عمومی	۵۴
ساختمان‌ها	۵۵
فضای شهری	۵۷
ماده واحد مناسب سازی معلولین	۶۰
مبنای حقوقی بدعش مسئولیت اشخاص حقوقی	۶۱
کارایی مسئولیت شهرداری‌ها در ارتباط با وظایف آن‌ها	۶۳
ارکان مسئولیت شهرداری در خسارت ناشی از عیب معبر	۶۳
مفهوم ضرر	۶۴
عرفی بودن	۶۶
انواع خسارت (ضرر)	۹۶
خسارت مادی	۷۰
خسارت معنوی	۷۱
مبانی نظری	۷۶
نظریه تقصیر	۷۶
نقد نظریه	۷۷
نظریه خطر	۷۸
مسئولیت مستقیم اشخاص حقوقی	۸۰
فصل دوم: مبانی مسئولیت سازمان‌های خدمات شهری	۸۵

۸۷	 مبنای مسئولیت شهرداری
۸۹	 مبنای تحقق مسئولیت
۸۹	 قاعده لاضرر
۹۶	 قاعده اتلاف
۹۸	 قاعده تسبیب
۱۰۳	 ضمان ید
۱۰۷	 ضمان غرور
۱۱۱	 ضمان تعدی و تفریط
۱۱۲	 مبنای رافع مسئولیت
۱۱۳	 قاعده تحذیر
۱۱۴	 شهرت
۱۱۵	 قاعده تسبیت
۱۱۶	 بناء عقلا
۱۱۷	 روایت
۱۲۳	 فصل سوم: مسئولیت مدنی سازمان‌های خدمات شهری
۱۲۵	 حقوق معلولان در سیمای قوانین شهری
۱۲۷	 وضعیت و جایگاه معلولان در سیاست‌گذاری‌های شهری
۱۲۷	 کیفیت معابر
۱۲۹	 مناسب‌سازی شبکه حمل و نقل شهری
۱۳۰	 وضعیت ساختمان‌های عمومی و اماکن تفریحی
۱۳۱	 جایگاه معلولین در عرصه حقوق موضوعه
۱۳۲	 ضوابط مناسب‌سازی جامعه برای معلولین در سیر قانون‌گذاری
۱۳۲	 قوانین اساسی و بین‌المللی
۱۳۳	 حقوق معلولین در قانون اساسی

۱۳۴	 حقوق معلولین در حقوق بین‌الملل
۱۳۸	 حقوق معلولین در قوانین عادی
۱۳۹	 مصوبات قوه مقننه
۱۴۰	 مصوبات قوه مجریه
۱۴۲	 قانون گذاری شهری در زمینه مناسب سازی محیط برای معلولین
۱۴۵	 مسئولیت مدنی ناشی از ایراد خسارات علیه فرد معلول در اثر
۱۴۵	 ارکان تحقق مسئولیت مدنی ناشی از عدم مناسب سازی محیط
۱۴۵	 ضرر
۱۵۰	 فعل زیانبار
۱۵۲	 رابطه سببیت
۱۵۳	 تحلیل موادی از قانون جامع حمایت از حقوق معلولین
۱۵۳	 قیومت مجبورین معلول
۱۵۸	 مسکن
۱۵۹	 مناسب سازی
۱۶۱	 سلامت
۱۶۲	 تحصیل
۱۶۴	 سرویس‌های حمایتی
۱۶۶	 اشتغال *
۱۶۸	 فرهنگ، تفریح، ورزش
۱۶۹	 اطلاعات و تحقیق
۱۶۹	 نظارت ملی
۱۷۰	 نقد و بررسی موارد سکوت قانونگذار در قانون حمایت از حقوق معلولین
۱۷۰	 سازمان‌های معلولین
۱۷۱	 حقوق کودک
۱۷۲	 آموزش کارکنان

۱۷۲	زندگی سیاسی
۱۷۵	مسئولیت عمومی شهرداری
۱۷۵	اجرای قوانین و مسئولیت ناشی از آن
۱۷۷	اجرای آیین نامه‌ها و مصوبات شورای شهر
۱۸۰	ارکان مسئولیت
۱۸۰	مفهوم ضرر
۱۸۱	ضرر قابل جبران
۱۸۲	لزوم مسلم بودن ضرر
۱۸۳	مفهوم ضرر بی واسطه
۱۸۴	رابطه سببیت
۱۸۵	اسباب خارجی و اثر آن در مسئولیت
۱۸۵	قوای قاهره و آفات ناگهانی
۱۸۶	فعل شخص ثالث
۱۸۶	تقصیر زیان دیده
۱۸۶	جبران خسارت
۱۸۷	مبانی فقهی مسئولیت مدنی
۱۸۷	قاعده لاضرر
۱۸۸	قاعده تسبیب
۱۸۹	مستندات قاعده
۱۹۰	اجتماع مباشر و مسبب
۱۹۲	قاعده اتلاف
۱۹۳	اتلاف به مباشرت
۱۹۳	اتلاف به تسبیب
۱۹۴	جبران خسارت
۱۹۴	شیوه‌های جبران خسارت

۱۹۷	رد عین مال در فقه و حقوق ایران
۱۹۷	فقه اسلامی
۱۹۸	حقوق ایران
۲۰۲	جبران ضرر از راه دادن معادل در فقه و حقوق ایران
۲۰۶	رویه قضایی (زمان تعهد و تعیین) در جبران خسارت
۲۰۶	نظر دادگاه در زمان ایجاد تعهد
۲۰۸	نظر دادگاه در تعیین جبران خسارت
۲۱۳	فصل چهارم: نتیجه گیری، راهکارها، پیشنهادات و منابع
۲۱۵	نتیجه گیری
۲۱۸	راهکارها
۲۱۸	بهره گیری از تجارب کشورهای موفق
۲۱۸	حمایت از پایان نامه ها و طرح های پژوهشی در این حوزه
۲۱۹	تعامل و شنیدن نظرات گروه هدف
۲۲۰	آموزش و اطلاع رسانی
۲۲۱	فهرست منابع

پیشگفتار

ناتوانان جسمی، معلولان و جانبازان، بخشی از افراد جامعه‌اند که همچون سایرین، نیازمند دسترسی و استفاده از امکانات و خدمات عمومی هستند. گستره مسئولیت مدنی در دنیای امروز، به حدی گسترده شده است که باید مطمئن بود هیچ خسارتی جبران نشده باقی نخواهد ماند. از سویی دیگر، در سطح جامعه افرادی هستند که مواقع ازسوی دیگران برای آنان خطرات و خساراتی محتمل است، این گروه از مردم مشتاقانه در انتظار حمایت جامعه حقوقی و حقوقدانان و یاری آنان هستند. یکی از مهمترین گروه‌هایی که نیازمند این حمایت‌ها هستند قانونی هستند افراد معلول و ناتوان هستند. این افراد یا در بدو تولد و به دلایل ژنتیکی و امثالهم به این حال و روز افتاده‌اند و یا در لحظه تولد کاملاً سالم بوده‌اند و در طول دوران زندگی خویش، دچار حادثه و سانحه شده‌اند. انسان‌هایی که از هر حیث بدون هر گونه عیب و نقصی زیسته‌اند؛ اما ناگهان، در اثر یک حادثه و یا سانحه غیر قابل پیش بینی که ممکن است برای هر انسانی رخ دهد، دچار معلولیت شده‌اند. برخی از افراد بر اثر ناملایمات زمانه خویش و ایجاد حوادث تحمیلی مانند جنگ، ترور و یا حوادث ناشی از وظیفه شغلی مانند آتش نشانان، دچار معلولیت اعم از جسمی و یا ذهنی شده‌اند. نقطه اوج این موارد، در کشورمان جانبازان سرافرازی است که با جانفشانی

های خود از مهمترین سرمایه زندگی خویش یعنی سلامتی جسمی و روحی، مایه گذاشته و به افتخار و سرمایه جانبازی نائل آمده اند. یکی از دلایل مهم وارد شدن خسارات جسمانی به معلولان و جانبازان در اثر اعمال تبعیض و متعاقب آن ایجاد حق برای طرح دعوی مسئولیت مدنی که تاکنون به آن پرداخته نشده است، ناشی از عدم مناسب سازی محیط زندگی پیرامون معلولان دانست. سال هاست که در این سرزمین، اشخاص معلول و به ویژه، جانبازان در معرض بزرگترین خطرهای در اماکن عمومی و خصوصی قرار گرفته اند. گاه از طریق جراید و گاه از طرق دیگر مطلع می‌شویم که فردی نابینا و یا معلول جسمی- حرکتی، ضمن عبور از خیابان یا تردد در اماکن دیگر، دچار سوانح دلخراشی شده است یا اگر هم به سلامت به منزل رسیده، با دشواری های فراوان، مسیر را طی کرده است. بنابراین، بایستی زیر ساختس ایجاد شود تا جا دارد اجتماع نسبت به مسئولیت خویش در قبال محیط های خطرناک حفاظت نشده و مناسب نمودن محیط که برخی از معلولان و جانبازان را به طور جدی تهدید می‌کند، آگاه باشد.